

CENTRE D'INTERPRETACIÓ

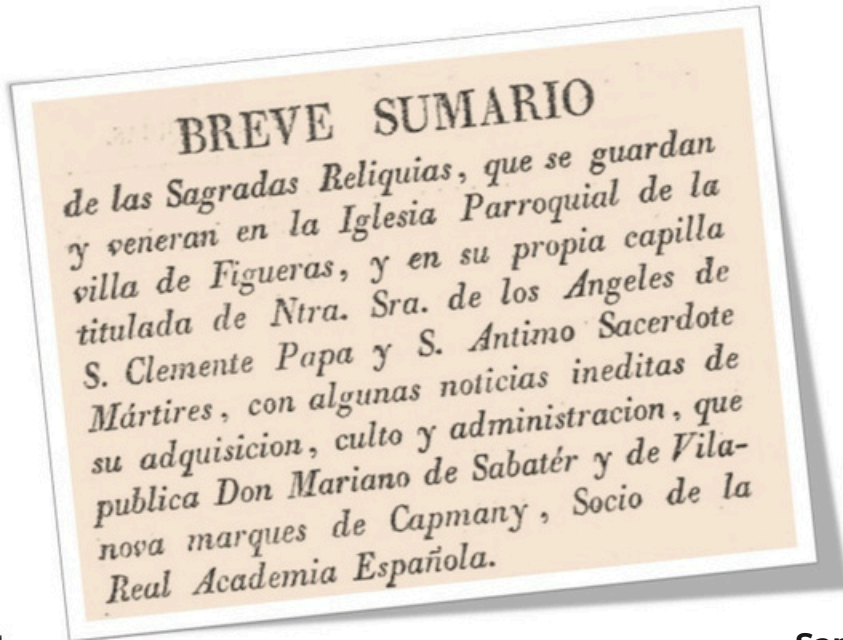
RELIQUIÆ
SANCTORUM
IN CATALONIA

DESIG DE RELÍQUIES

FIGUERES

RELÍQUIES VENERADES A FIGUERES FINS A LA GUERRA CIVIL

L'església parroquial de Sant Pere de Figueres, amb la seva fisonomia gòtica, va acollir les principals relíquies venerades a la ciutat fins a la Guerra Civil. Se'n coneix el nombre i els aspectes relacionats amb cadascuna gràcies a un sumari redactat a mitjan segle XIX per Marià Sabater i de Vilanova, marquès de Capmany (1757 — 1837)(1). Les restes es trobaven a la capella de Nostra Sra. dels Àngels, dels màrtirs sant Climent, papa, i sant Antimo, sacerdot. Des del 1733 hi havia una administració que es dedicava a mantenir i incrementar la devoció.

Sant Climent i sant Antimo

Les relíquies més destacades, per estar relacionades amb els patrons de la ciutat, eren les de sant Climent, papa i màrtir, del qual es conservava una part superior del crani, i de sant Antoni, sacerdot i màrtir, del qual es podien veure la mandíbula, un queixal, i diversos trossets d'ossos. Aquestes relíquies les havia aconseguit de Roma l'arquebisbe de Tarragona Joan de Montcada, que va ocupar el càrrec entre 1613 i 1622, i posseïa les autèntiques que acreditaven ser

COBLES EN ALABANCA DELS GLORIOSOS MARTYRS SANCT ANTHIMO, Y SANCT CLIMENT, LES RELLOQVIES DELS QVALS
están en la Yglesia de Sant Pere, de la vila de Figueres.

Compiltes per Ioan Ioseph Veya, preuere y Beneficiat en dita Yglesia.

P rix en lo cel coronats fou de gloria eternament, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.	al punt foreu senfats vos traheren malament, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.	pero los dos collocats en la gloria eternament siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.
De aquella Ciutat Romana, en la qual los cruels Titans, ab furia tan inhumana perseguian als Christians foreu los dos, y criats en ella molt santament siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.	Mil maneres inuentaren de martyris y torments, empero res no acabaren, ans estauen permanents, dexant los Botxins cansats, vencenlos varoniment, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.	Figueres era (ab rahó) dichosa ab tos habitants, puix que tens la intercessió, y reliquies deslos Santos, que en totes a Juertitres not dexaran vn moment, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.
Deixe vostra jouenut en Deu posateu lo amor, amant sempre la virtut, y auortint al mon traydor, y en la fe sempre abraçats sens may dexatela vn moment, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.	En lo riu Tiber llançat foreu Anthimo glorios, mes vn Angel fonch baixat del Cel à daruos focos, y à pejar de aquells malteses vos deslliurà enconuient, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.	Vostres reliquies mostraren (deuant de molts) son valor quant de vna dona llançaren oprimida ab gran rigor quatre diamons maluts que li dauen gran turmaco, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.
De Sacerdot sant glorios foreu Anthimo ordenat, rebent de Deu grans favors per vostra gran santedat, y los dos molt estimats de lesas Omnipotent, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.	Quant lo maltra fabe, que p en lo Oratori el dauen molt gran colera pre que pensant que de ell vos buelauen y al punt digué a fos soldats queus degollassen prestament, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.	Als deuots que ha demanat venen merces ab amor, procurau los alcançar lo desijat del Senyor, que puix dell sou tant amats ho alcançareu facilmente, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.
Predicant la Fe Christiana y meinspreant als Deus vans anauet los dos de gana pero los maluts Titans	Del mateix modo Climent, foreu tambe degollat, si fe en temps diferent cada qual martyritzar,	Puix estam humiliats suplicant deuotament, siau nostres aduocats S. Anthimo, y S. Climent.

Vcl. Letamini in Domino, & exaltate iusti. Rcl. Et gloriamini omnes recti corde.

O R E M V S.

DEVS Qui nos concedis sanctorum Martyrum tuorum, Anthimo, & Clementis natalitia colere, da nobis in aeterna beatitudine eorum societate gaudere Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum qui tecum visit, & regnat in unitate Spiritus sancti Deus. Per omnia saecula saeculorum, Amen.

Ab llicencia. Estampades en Gerona, en casa de Gaspar Garrich Llibreter, Any 1629.

GOZOS EN ALABANCA DE LOS SANTOS JESUCRISTO, Y ANTHIMO PRES-PATRONOS DE LA de Figueras.

Ilustre Villa

FIGUERES

dels dos religiosos màrtirs. L'arquebisbe en va fer donació a la seva germana Lucrècia de Montcada, marquesa d'Ariza, la qual va concedir-les al provincial dels caputxins fra Joan de Sardènia. Posteriorment, les restes es van traslladar al convent caputxí de Sant Roc de Figueres amb l'objectiu d'exposar-les a la veneració pública a l'església parroquial de Sant Pere. El 29 de juny de 1628, en solemne processó, es van traslladar al temple parroquial. L'any 1632, el consell municipal va declarar els dos màrtirs protectors celestials.

El papa Climent I va morir martiritzat en època de l'emperador Trajà

Climent I va ser el tercer successor de l'apòstol Pere en el bisbat de Roma i va ocupar el càrrec a finals del segle primer. En època de l'emperador Trajà li va arribar la mort en martiri, segons la tradició, a la península de Crimea on suposadament se'n van trobar les relíquies a mitjan segle IX. Des d'allà s'haurien portat a Roma.

Sant Antimo (escrit sovint *Anthimo*) seria el capdavanter d'un grup de cristians de Nicomèdia que haurien mort durant la persecució de Dioclecià. Una versió en situa la mort a la ciutat de Roma on el cos s'hauria llençat al riu Tíber.

Sant Celi i sant Rústic

Un segon grup de relíquies especialment venerades eren un os petit de sant Celi, bisbe i màrtir, i un os una mica més gran del seu diaca, sant Rústic, també màrtir. Els falsos crònics els van fer fills de la ciutat. Sant Celi, suposadament va ocupar el càrrec episcopal que tindria centre a Figueres. La mort en martiri la situaven l'any 286 en temps de l'emperador Dioclecià. El notari Joan Aloy i Llach en va fer donació el 13 d'abril de 1799, i

assegurava l'origen figuerenc dels dos màrtirs. Malgrat que Narcís Feliu de la Penya els va fer constar en els seus Anales de Catalunya (2), l'argument de la pàtria dels dos suposats sants era molt feble. A més, l'assignació anys abans dels patrons, sant Climent i sant Antimo, no els va permetre assolir aquest reconeixement.

Tenien un altar i els anomenaven "Sants Fills de la Vila" i la seva festa se celebrava l'11 de maig.

Els Sants Màrtirs, Lluetà i Marcià, amb sant Just, confessor

Tres altres relíquies tenien protagonisme a l'església. Es tractava de tres ossos grans dels màrtirs sant Lluetà i sant Marcià, així com de sant Just, confessor. Els dos primers eren considerats sants patrons de la ciutat de Vic, morts a la foguera l'any 255 en època de l'emperador Deci; el tercer, suposadament havia estat un frare llec que viuria a la ciutat osonenca a finals del segle X i que el capítol de canonges de la seu vigatana tenia en gran estima.

L'origen d'aquesta donació es troba en el fet que el canonge Pere Ramis, fill de Figueres, que des de l'any 1647 era canonge de la catedral de Vic, juntament amb el ciutadà Jaume Brunell, el 1660, van pagar un reliquiari de plata per a les relíquies

FIGUERES

---

dels Sants Màrtirs, Lluçia i Marcia, que feia poc havien estat nomenats patrons; també van pagar-ne una per a sant Just, confessor. Poc després de la seva aportació, el mateix canonge Ramis i el senyor Jaume Brunells demanaven, com a compensació, que els fossin lliurades algunes relíquies de cadascun "las quals prometen custodiar y guardar ab lo decoro y reverencia sels déu, prometent que no les entregarán á altre, ó sia comú ó particular".(3) Malgrat aquest compromís, el 6 de març de 1661, Ramis feia cessió de les relíquies obtingudes (o d'una part) a la seva parròquia nadiua.(4)

El més curiós és que la relació esmenti que les relíquies dels Sants Màrtirs, Lluçia i Marcia, eren dos ossos grans mentre que al seu lloc d'origen, la ciutat de Vic, sempre s'havia considerat que es disposava de les cendres, resultat del martiri a la foguera.

Relíquies sardes

L'arquebisbe de Càller (illa de Sardenya) Ambrosio Machin, l'any 1631 va fer donació, a la barcelonina Rafaela Barceló, de les relíquies de Sant Maximia, màrtir: un os; de S. Anthioco, protomàrtir: part de la barba; de S. Adaut, màrtir: part del crani; de S. Sadurní, màrtir: part del crani; de S. Llucifer, màrtir: un os; de Santa Projecticia, màrtir: una costella; de santa Èlia, màrtir: un os ; i de santa Mauricia, màrtir: un os de l'espina. Poc després, va expressar que les havia obtingut per lliurar-les a la parroquial de Figueres on havien de rebre la corresponent veneració.

Dos anys després, del mateix lloc es van rebre més relíquies. Es tractava de la donació que feia Joan Pau Castelló, notari i secretari d'Alfons d'Erill, capità general i virrei del regne de Còrsega.

De sant Eugeni, màrtir: tres artells, un ullal, un os del coll i mitja costella; de sant Bonifaci, màrtir: una costella; de sant Gaspar, màrtir: cinc artells;

de sant Llorenç, bisbe i màrtir: mitja costella i dos trossos de canella; de santa Agnès, màrtir: un os; de Sant Luxori, màrtir: un tros de l'espina i altres ossos petits; de sant Joan, màrtir: un ullal i altres ossets; de sant Nicolau, màrtir: cinc ossets, un queixal i un ullal; i de sant Felip, màrtir: dos trossets d'ossos.

Altres relíquies

El sumari de Marià Sabater indicava que hi havia altres relíquies, sense detallar com havien arribat al temple: de sant Neri, màrtir: una part de la canella de quatre dits de llarga, una altra de més petita, i una altra de superior; de sant Tiburci, màrtir: un tros d'os d'un braç, i un altre de més petit; de sant Fructuós, màrtir: un os força gran; de santa Obtala, màrtir: un tros de canella molt gran; de santa Victòria, màrtir: un os gran; de sant Bonedi, màrtir: dos ossos grans de canella i un altre de més petit; de sant Lleó, màrtir: quatre ossos força grans; de sant Restitut, màrtir: una porció força gran d'ossos; de sant Veri, màrtir, un os gran; i de sant Bono, màrtir, dos ossos grans.

Notes:

1 *Breu sumari de les Sagrades Relíquies, que es guarden i veneren a l'Església Parroquial de la vila de Figueres, a la seva pròpia capella titulada de Nostra Sra. dels Angeles de S. Clemente Papa i S. Antimo Sacerdot Màrtirs, amb algunes notícies inèdites de la seva adquisició, culte i administració, que publica Don Mariano de Sabater i de Vilanova marques de Capmany, Soci de la Real Academia Española.* Figueres: Impremta de Gregori Matas, 1856, 14 pp. (document dipositat a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres)

2 Feliu de la Peña, Narcís. *Anales de Cataluña.* Barcelona: Josep Llopis, 1709, v. 1, p. 136

3 *Arxiu Capitular de Vic (ACV)*, arm. 57/61, f. 67 anv.

4 Genís, Martí. "L'Hospital de Vich", *Butlletí del Sindicat de Metges de Catalunya*, n. 97, setembre de 1928, p. 22

